

PRIEŠGAISRINĖS APSAUGOS
IR GELBĖJIMO DEPARTAMENTAS
prie Vidaus reikalų ministerijos

Finansuoja
Europos Sąjunga

CIVILINĖS SAUGOS ŠVIETIMO RENGINIŲ GIDAS

BENDRUOMENIŲ LYDERIAMS

Vilnius
2025

CIVILINĖS SAUGOS ŠVIETIMO RENGINIŲ GIDAS BENDRUOMENIŲ LYDERIAMS

**Finansuoja
Europos Sąjunga**

Projektas „Visuomenės informuotumo didinimas civilinės saugos srityje ir jos pasirengimas ekstremaliosioms situacijoms“. Europos Komisijos finansuojamas projektas Nr. 101142028

Parengė ir išleido

**PRIEŠGAISRINĖS APSAUGOS IR GELBĖJIMO DEPARTAMENTAS
PRIE VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS**

Švitrigailos g. 18, 03223 Vilnius

Tel. 0 707 56 866

El. p.: pagd@vpgt.lt, pasitikejimas@vpgt.lt

Maketavo

Kriventa
leidybės įmonė

LĮ „KRIVENTA“

V. Pietario g. 5-3, LT-03122 Vilnius

Tel. +370 682 47 899

kriventa@kriventa.lt

www.kriventa.lt

Kalbos redaktorė

Angelė Pletkuvienė

Dizainerė

Ilona Chmieliauskaitė

Turinys

I. ĮVADAS	4
II. BENDRUOMENIŲ ŠVIETIMAS CIVILINĖS SAUGOS KLAUSIMAIS	5
Renginių tikslas	5
Renginių metodika	5
Rekomenduojamas švietimo renginio planas	5
Pirmoji dalis. Civilinė sauga ir pasirengimas ekstremaliosioms situacijoms	5
Antroji dalis. Pirmosios pagalbos teikimas	6
Dėmesys pažeidžiamiausioms bendruomenės grupėms	6
Siūlomos švietimo civilinės saugos klausimais renginio temos	7
1. Krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos veikimo pagrindai	8
2. Galimi pavojai Lietuvoje, gyventojų perspėjimo priemonės ir būdai, pirmieji veiksmai, išgirdus gyventojų perspėjimo sirenas ar gavus trumpuosius perspėjimo pranešimus	10
3. Priedangos ir kolektyvinės apsaugos statiniai, jų išdėstymas bendruomenių gyvenamosiose teritorijose	13
4. Gyventojų evakavimo organizavimas	16
5. Išvykimo krepšys ir jo komplektavimas	18
6. Šeimos plano parengimas	19
7. Pirmosios pagalbos teikimas	20
8. Mobiliosios programėlės LT72 pristatymas	23
III. APIBENDRINIMAS	25

I. ĮVADAS

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Departamentas), bendradarbiaudamas su projekto partneriu – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, 2024–2025 m. įgyvendino Europos Komisijos programos lėšomis finansuojamą projektą „Visuomenės pasirengimas ekstremaliosioms situacijoms ir jos informuotumo didinimas civilinės saugos srityje“ Nr. 101142028-I-SPREAD-UCPM-TRACK1-IBA (toliau – Projektas). Projekto tikslas – didinti šalies gyventojų informuotumą apie pasirengimą galimoms nelaimėms ir grėsmėms Lietuvoje bei stiprinti šalies bendruomenių civilinės saugos įgūdžius ir civilinės saugos pajėgų bei visuomenės bendradarbiavimą ekstremaliųjų situacijų metu.

Labai svarbu gilinti gyventojų žinias apie galimas nelaimes ir pavojus, skatinti praktinį pasirengimą bei mažinti visuomenės pažeidžiamumą įvairių ekstremaliųjų situacijų metu. Ši iniciatyva prisideda ir prie platesnio tikslo – visuomenės atsparumo didinimo, kai gyventojai geba laiku atpažinti grėsmę, veikti savarankiškai ir palaikyti vieni kitus iki atvykstant pagalbos tarnyboms. Šiuolaikinėse visuomenėse ir dabartinėje geopolitinėje aplinkoje bendruomenių atsparumas tampa būtina saugumo dalimi: kuo daugiau žmonių žino, kaip elgtis sudėtingose situacijose, tuo greičiau atnaujinamos svarbiausios bendruomenių funkcijos ir sumažėja galimi padariniai.

Vykdydamas Projektą, Departamentas parengė švietimo civilinės saugos klausimais programą, skirtą šalies bendruomenių lyderiams (toliau – Programa). Jos pagrindu organizuoti švietimo renginiai, kuriuose dalyvavo daugiau kaip šimtas bendruomenių lyderių. Šių renginių metu dalyviai supažindinti su civilinės saugos principais, galimomis ekstremaliosiomis situacijomis, praktiniais pasirengimo būdais ir mobiliosios programėlės LT72 naudojimo galimybėmis. Taip pat jie lavino pirmosios pagalbos teikimo įgūdžius, kurie ypač svarbūs, kai profesionali pagalba dar tik vyksta.

Programa sukurta atsižvelgiant į realius bendruomenių poreikius. Ankstesnių civilinės saugos mokymų ir švietimo renginių patirtis parodė, kad nors informacija apie pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms yra prieinama, daugeliui gyventojų trūksta praktinių įgūdžių ir gebėjimo greitai bei tinkamai reaguoti kilus pavojui ir suteikti būtinąją pirmąją pagalbą. Tai viena iš kertinių atsparumo grandžių, kai žmonės gali padėti vieni kitiems dar iki atvykstant civilinės saugos pajėgoms.

Programoje ne tik pateikiamos teorinės rekomendacijos, bet ir nurodomi praktiniai žingsniai, padedantys bendruomenių lyderiams suvokti, kaip reaguoti į įvairias grėsmes, kaip organizuoti pasirengimą ir kokius veiksmus atlikti siekiant apsaugoti save ir kitus. Projekto organizatoriai tikisi, kad įgytos žinios ir įgūdžiai bus perduoti bendruomenių nariams, taip dar labiau sustiprinant jų pasirengimą ir didinant bendrą visuomenės atsparumą.

Šis gidas skirtas bendruomeninių organizacijų lyderiams, kurie planuos ir organizuos švietimo civilinės saugos klausimais renginius savo bendruomenėse, perteiks Programos turinį ir skatins gyventojus aktyviai ruoštis galimoms grėsmėms bei tinkamai elgtis joms susidarius.

II. BENDRUOMENIŲ ŠVIETIMAS CIVILINĖS SAUGOS KLAUSIMAIS

RENGINIŲ TIKSLAS

Švietimo renginiais siekiama suteikti bendruomenių nariams aiškias, praktines ir lengvai pritaikomas žinias, kaip pasirengti ekstremaliosioms situacijoms, kaip elgtis kilus įvairiems pavojams ir kaip apsaugoti save ir artimuosius. Pagrindinis tikslas – stiprinti gyventojų asmeninius įgūdžius ir padėti suprasti, kad jų veiksmai pirmosiomis valandomis turi didelę reikšmę tiek asmeniniam (šeimos), tiek visos bendruomenės saugumui.

Bendruomenės tampa stipresnės ir atsparesnės, kai jų nariai geba savarankiškai pasiruošti, žino veiksmų seką, nesutrinka pavojaus akivaizdoje ir gali pasirūpinti savimi bei teikti pagalbą kitiems.

RENGINIŲ METODIKA

Renginiai paremti aktyvaus įsitraukimo, dalijimosi įgytomis žiniomis ir patirtimi praktika. Teorinė dalis pateikiama glaustai ir aiškiai, o po jos pereinama prie praktinių užduočių. Toks derinys leidžia geriau įsiminti informaciją ir padeda įgyti daugiau pasitikėjimo realiose situacijose.

Lektoriams rekomenduojama:

1 skatinti dalyvius užduoti klausimus;

2 pateikti pavyzdžių iš realių situacijų;

3 įtraukti trumpas diskusijas;

4 naudoti praktines priemones (išvykimo krepšio pavyzdį, LT72 programėlę ir kt.).

REKOMENDUOJAMAS ŠVIETIMO RENGINIO PLANAS

Renginio temos suskirstytos į dvi viena kitą papildančias dalis: civilinės saugos žinių ir pirmosios pagalbos įgūdžių.

PIRMOJI DALIS. CIVILINĖ SAUGA IR PASIRENGIMAS EKSTREMALIOSIOMS SITUACIJOMS

Šioje dalyje dalyviai supažindinami su pagrindiniais civilinės saugos principais, pavojais, kurie gali kilti Lietuvoje, galimomis ekstremaliosiomis situacijomis ir pasirengimo joms principais bei veiksmais, išgirdus gyventojų perspėjimo sirenas ar gavus trumpuosius perspėjimo pranešimus.

Akcentuojama, kad pavojai gali būti gamtiniai (audros, potvyniai), technologiniai (gaisrai, avarijos), socialiniai (terorizmas, spūstys minioje) ar ekologiniai (tarša aplinkoje). Visais atvejais svarbiausi pasirengimo principai išlieka tie patys: informuotumas, turimos priemonės, aiškus veiksmų planas ir ramus, nuoseklus elgesys.

Dalyviai skatinami atlikti praktines užduotis: susidėti išvykimo krepšį, nuspręsti, kuriuos daiktus pasirinkti svarbiausia, peržvelgti savo galimą šeimos planą, apsvarstyti, kur slėptis nelaimės atveju, kaip elgtis dingus elektrai ar siaučiant stipriam vėjui. Rekomenduojama renginio metu parsisiųsti ir išbandyti mobiliąją programėlę LT72.

Tokios užduotys padeda geriau įsisavinti žinias ir suvokti rizikas bei suprasti, kodėl svarbu iš anksto rengtis, norint išlikti saugiams, taip pat padeda įsivertinti savo pasirengimą ir įgyti pasitikėjimo veikiant pavojaus sąlygomis.

ANTROJI DALIS. PIRMOSIOS PAGALBOS TEIKIMAS

Antrojoje dalyje mokoma suteikti pirmąją pagalbą – tai gebėjimai, kurie gali išgelbėti gyvybę. Pirmosiomis minutėmis dažnai viskas priklauso nuo šalia esančių žmonių, todėl itin svarbu gebėti veikti nedelsiant.

Akcentuojami:

1 pradinio gaivinimo žingsniai;

2 veiksmų seka užspringus;

3 kraujavimo stabdymo būdai;

4 tikslus ir aiškus informacijos pateikimas, kviečiant greitąją medicinos pagalbą.

Lektoriams rekomenduojama sudaryti galimybę kiekvienam dalyviui atlikti praktinę užduotį. Praktiniai įgūdžiai padeda ne tik įtvirtinti žinias, bet ir nesutrikti realiose situacijose.

DĖMESYS PAŽEIDŽIAMIAUSIOMS BENDRUOMENĖS GRUPĖMS

Ekstremaliosios situacijos labiausiai paveikia tuos bendruomenės narius, kurie dėl savo fizinių, sensorinių ar kognityvinių ypatumų negali savarankiškai ir greitai reaguoti į pavojų. Taigi planuojant pasirengimo ir praktinius veiksmus būtina iš anksto numatyti, kaip bus užtikrinamas žmonių su negalia, senyvo amžiaus asmenų ir vaikų iki 7 metų saugumas. Bendruomenių lyderiai turėtų žinoti, kuriose vietose gali būti šių grupių atstovų, ir turėti aiškų veiksmų planą, kaip jiems padėti.

Žmonės su negalia gali susidurti su informacijos gavimo arba judėjimo į saugią vietą kliūtimis. Todėl svarbu pasirūpinti, kad pranešimai būtų pateikiami aiškiai, suprantamai, įtraukiant vizualinę informaciją ar garsinius signalus. Asmenims, turintiems judėjimo negalią, reikėtų užtikrinti prienamą kelią į priedangą ar kolektyvinės apsaugos statinį. Jei asmenys turi sensorinę ar intelekto negalią, būtina numatyti atsakingus lydinčius asmenis, kurie galėtų padėti greitai reaguoti ir veikti pagal numatytas instrukcijas.

Senyvo amžiaus žmonių reakcija dažnai būna lėtesnė, jie gali jausti stresą, todėl šiems asmenims rekomenduojamas ramesnis, aiškus ir pakartotinis paaiškinimas apie veiksmus gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai.

Mažiausieji bendruomenės nariai (vaikai iki 7 metų) itin priklausomi nuo suaugusiųjų, todėl ekstremaliosios situacijos metu pirmiausia turi būti užtikrintas suaugusiųjų, atsakingų už jų priežiūrą, informuotumas ir pasirengimas. Vaikams svarbu suteikti aiškia, jiems suprantamą informaciją be gąsdinimo, o suaugusieji turi žinoti, kaip juos greitai nuraminti, paimti ir saugiai nuvesti į priedangą ar kitą saugią vietą.

Integruodami šiuos aspektus į švietimo renginius, bendruomenės lyderiai gali užtikrinti, kad ekstremaliosios situacijos metu nė vienas iš pažeidžiamiausių bendruomenės narių neliktų be pagalbos ar informacijos. Šis dėmesys stiprina bendruomenės atsparumą ir prisideda prie visiems saugesnės aplinkos kūrimo. Daugiau informacijos lengvai suprantama kalba, asmenims su negalia ir vyresnio amžiaus žmonėms rasite interneto svetainės www.lt72.lt skyrelyje „Žmonėms, turintiems negalią“.

SIŪLOMOS ŠVIETIMO CIVILINĖS SAUGOS KLAUSIMAIS RENGINIO TEMOS

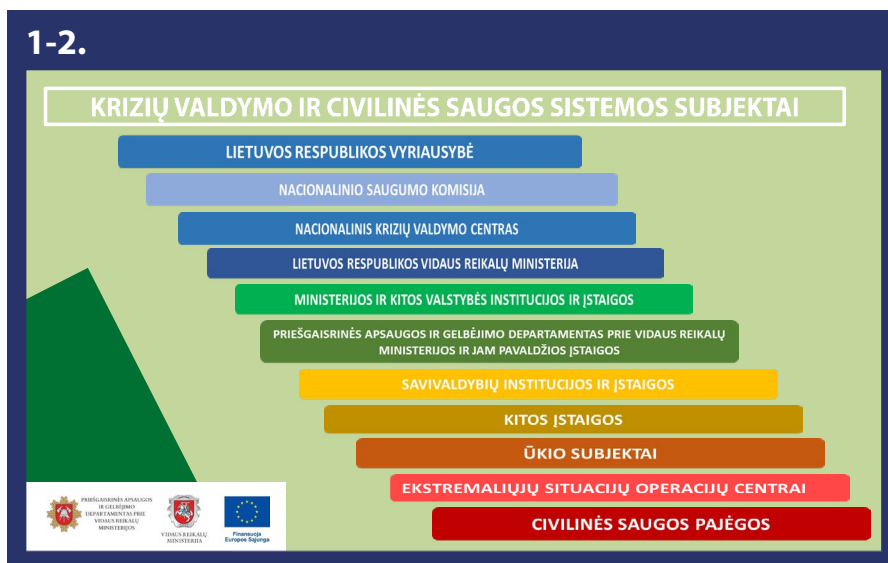
Temų pavadinimai ir trukmė pateikiami pagal Programos struktūrą.

Tema	Teorija	Praktika
1. Krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos pagrindai	10 min.	–
2. Galimi pavojai Lietuvoje, gyventojų perspėjimo priemonės ir būdai, pirmieji veiksmai, išgirdus gyventojų perspėjimo sirenas ar gavus trumpuosius perspėjimo pranešimus	15 min.	–
3. Priedangos ir kolektyvinės apsaugos statiniai, jų išdėstymas bendruomenių gyvenamosiose teritorijose	10 min.	–
4. Gyventojų evakavimo organizavimas	10 min.	–
5. Išvykimo krepšys ir jo komplektavimas	–	20 min.
6. Šeimos plano parengimas	10 min.	–
7. Pirmosios pagalbos teikimas	5 min.	–
8. Greitosios medicinos pagalbos išsikvietimas	5 min.	–
9. Pradinis gaivinimas	–	15 min.
10. Užspringimas	–	10 min.
11. Kraujavimo stabdymas	–	10 min.
12. Mobiliosios programėlės LT72 pristatymas	10 min.	–
13. Programėlės atsisiuntimas į mobiliuosius telefonus	–	5 min.
14. Programėlės funkcijų išbandymas	–	15 min.

Bendras švietimo renginio laikas: 75 min. teorijos ir 75 min. praktikos.

1. Krizių valdymo ir civilinės saugos sistemos veikimo pagrindai

Supažindinama su krizių valdymo ir civilinės saugos sistema, jos veiklos sritimis – parengtimi, reaguavimu, atkūrimu ir prevencija.

1-3.

Civilinės saugos pajėgos

1-4.

Gyventojų teisės ir pareigos

Gyventojai turi teisę:	Gyventojai privalo:
būti perspėti	rūpintis, kad savo veikla nesukeltų pavojaus
gauti informaciją ir rekomendacijas	pranešti 112 apie įvykį
gauti reikalingą pagalbą	pasirengti ekstremaliosioms situacijoms
	vykdyti gelbėjimo darbų vadovo sprendimus

2. Galimi pavojai Lietuvoje, gyventojų perspėjimo priemonės ir būdai, pirmieji veiksmai, išgirdus gyventojų perspėjimo sirenas ar gavus trumpuosius perspėjimo pranešimus

Pristatomi galimi techninio, ekologinio, gamtinio ir socialinio pobūdžio pavojai ir įvykiai bei ekstremaliosios situacijos.

2-1.

GALIMI PAVOJAI, EKSTREMALIOSIOS SITUACIJOS

SOCIALINIAI

TECHNINIAI

EKOLOGINIAI

GAMTINIAI

ŽMOGAUS VEIKLOS ĮTAKA

○ ○ ○ ○

2-2.

DIDŽIAUSI PAVOJAI,
GRĖSMĖS JŪSŲ APLINKOJE?

○ ○ ○ ○

Supažindinama su Lietuvoje veikiančia perspėjimo sistema, apimančia įvairias informavimo formas – sirenas, trumpuosius perspėjimo pranešimus į mobiliuosius telefonus, radijo ir televizijos transliacijas, taip pat pareigūnų pranešimus ar kitus informacijos sklaidos būdus. Paaiškinama, kad ši sistema naudojama gyventojams perspėti apie gresiančius ar susidariusius pavojus ir pateikti nurodymams, kaip elgtis siekiant apsisaugoti. Supažindinama su civilinės saugos signalais, jų reikšmėmis ir rekomenduojamais veiksmais juos išgirdus. Aptariama, kokių veiksmų būtina imtis išgirdus gyventojų perspėjimo sirenas arba gavus trumpuosius perspėjimo pranešimus.

2-3.

BŪKITE LAIKU ĮSPĖTI

SIRENOS

TRUMPIEJI PERSPĖJIMO PRANEŠIMAI Į MOBILIUOSIUS TELEFONUS

LIETUVOS RADIJAS IR TELEVIZIJA

PAREIGŪNAI

KADA BŪSITE PERSPĖTI?

IŠKILUS REALIAI GRĖSMEI – SIRENOS, TRUMPIEJI PERSPĖJIMO PRANEŠIMAI, INFORMACIJA TIESIOGIAI PASKELBIAMA PER LIETUVOS RADIJĄ IR TELEVIZIJĄ.

NORINT PASKELBTI YPAČ SVARBIĄ INFORMACIJĄ – TRUMPIEJI PERSPĖJIMO PRANEŠIMAI SIUNČIAMI GYVENTOJAMS Į MOBILIUOSIUS TELEFONUS.

2-4.

BŪKITE LAIKU ĮSPĖTI

KAIP ELGTIS IŠGIRDUS KAUKIANČIAS SIRENAS?

ĮSJUNKITE LIETUVOS RADIJĄ AR TELEVIZIJĄ

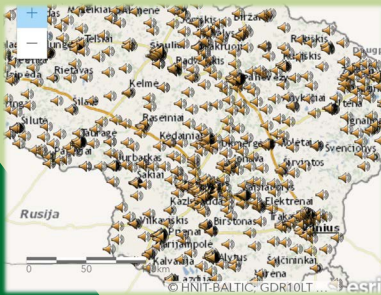
IŠKLAUSYKITE PRANEŠIMĄ APIE PAVOJUS IR SUŽINOKITE, KAIP JŲ IŠVENGTI

VYKDYKITE NURODYMUS IR SEKITE INFORMACIJĄ APIE EKSTREMALIĄJĄ SITUACIJĄ

Informacija apie sirenų išdėstymą
www.lt72.lt ir
<https://maps.vilnius.lt/civiline-sauga>

2-5.

BŪKITE LAIKU ĮSPĖTI

Signalų reikšmė ir žingsniai

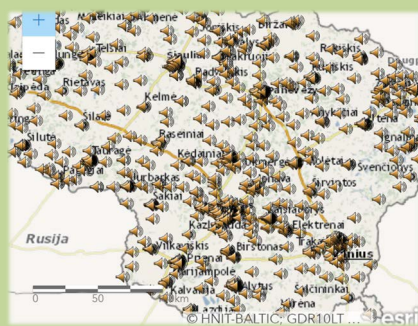
- „Dėmesio visiems“
- „Radiacinis pavojus“
- „Cheminis pavojus“
- „Katastrofinis užtvindymas“
- „Uragano pavojus“
- „Oro pavojus“
- „Pespėjimo sistemos patikrinimas“

2-6.

NUSTATYKITE TINKLO PRANEŠIMŲ PRIĖMIMO FUNKCIJĄ SAVO TELEFONE. AR ŽINOTE, KUR YRA ARTIMIAUSIAS SIRENOS ĮRENGINYS?

3. Priedangos ir kolektyvinės apsaugos statiniai, jų išdėstymas bendruomenių gyvenamosiose teritorijose

Supažindinama su priedangų ir kolektyvinės apsaugos statinių paskirtimi, jų pagrindinėmis funkcijomis ekstremaliųjų situacijų ar karo metu. Pateikiamos praktinės rekomendacijos, kaip savarankiškai pasirinkti ir įsirengti saugią patalpą, kurioje būtų galima slėptis iškilus grėsmei. Pabrėžiama, kad saugios vietos yra mūrinio namo apatinis aukštas, rūsys ar patalpos, kuriose mažiau langų. Pažymima, kad daugiabučio namo rūsyje gali slėptis daugiau žmonių, todėl rekomenduojama telktis drauge su kaimynais. Kuo daugiau patalpų, tuo daugiau galimybių paskirti vietas skirtingoms reikmėms – poilsiui, higienai, maistui ruošti. Pabrėžiama būtinybė iš anksto apgalvoti ir pasiruošti lentynas daiktams, suolus, gultus, grindis, šildymo, ventiliacijos ir apšvietimo galimybes, taip pat apsirūpinti maisto ir vandens atsargomis. Aptariama, kur gyventojai gali rasti informacijos apie priedangų ar kolektyvinės apsaugos statinių vietas bei kokius daiktus būtina pasiimti, jei tektų laikinai išvykti iš savo gyvenamosios vietos.

3-1.

ŽINOKITE, KUR SLĖPTIS

KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINIAI PRIEDANGOS SLĖPTUVĖS KITOS SAUGIOS VIETOS

○○○○

3-2.

SLĖPTUVĖS

SLĖPTUVĖ – specialiosios paskirties statinys arba specialiai įrengta patalpa gyventojams, kurie užtikrina valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veiklą ekstremaliųjų situacijų ar karo metu arba turi priskirtų būtinų užduočių, apsaugoti nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksmų.

○○○○

3-3.

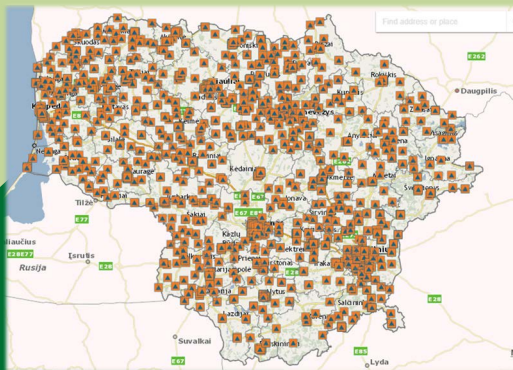
Kolektyvinės apsaugos statiniai

KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINYS – statinys ar patalpa, kuri yra pritaikyta gyventojams apsaugoti nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksmų ekstremaliosios situacijos ar karo metu.

3-4.

1 of 2

Kolektyvinės apsaugos statinys

Savivaldybė	Utenos r. sav.
Seniūnija	Leliūnų sen.
Gyvenvietė	Leliūnų mstl.
Gatvė	Ežero g.
Namo Nr.	16
Objektas	Leliūnų
Zoom to	

Nuoroda ir
<https://maps.vilnius.lt/civiline-sauga>

3-5.

PRIEDANGA

Priedanga – statinys, patalpa, inžinerinis įrenginys ar kitas objektas, galintis sudaryti sąlygas gyventojams trumpą laiką tarpą išvengti gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksmų oro pavojaus atveju, taip pat apsaugoti nuo netiesioginio apšaudymo ir (ar) kitų kinetinių grėsmių karinės agresijos metu (atakų iš orlaivių, raketų, artilerijos ugnies sukeltų sprogdimo smūgio bangų, skeveldrų, nuolaužų ar atsitiktinių kulku).

3-6.

SAUGI PATALPA:

- statinio cokolinis aukštas, rūšys, tunelis, požeminė automobilių stovėjimo aikštelė ar garažas, šaudykla,
- nėra aukšto slėgio dujų, garų ir pavojingų skysčių vamzdinių, aukštosios įtampos laidų, sienų apdaila atlikta iš nedegių ar sunkiai degių medžiagų,
- yra daugiau kaip vienas išėjimas, be langų,
- saugios patalpos perdanga ir sienos iš monolitinio gelžbetonio, kurio storis ne mažesnis kaip 20 cm, o jei sienos iš plytų mūro – storis ne mažesnis kaip 45 cm.

3-7.

ŽINOKITE, KUR SLĖPTIS

Praktiniai patarimai, kaip pritaikyti būstą, rūšį, garažą ar sandėliuką laikinam slėpimuisi:

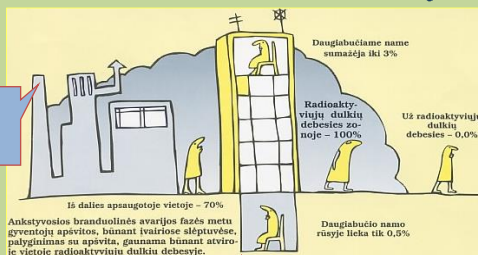
- tinka mūrinio namo apatinis aukštas, rūšys;
- Patalpa, kurioje mažiau langų (atsarginis išėjimas);
- daugiabučio namo rūsyje bus daugiau žmonių, galima telktis drauge su kaimynais;
- daugiau patalpų, daugiau galimybių: patalpa poilsiui, tualetui, maistui ruošti;
- lentyna: daiktams, suolas, gultas;
- grindys;
- šildymas;
- ventiliacija;
- apšvietimas;
- maisto ir vandens atsargos.

3-8.

VIENA SVARBIAUSIŲ IR EFEKTYVIAUSIŲ ŽMONIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ YRA GREITAS IR SAUGUS JŲ PASITRAUKIMAS IŠ PAVOJINGŲ VIETŲ

Kuo trumpesnis pavojingo reiškinio veikimo laikas, tuo mažesnis jo poveikis

Galimybės tinkamai pasislėpti mažina pasitraukimo poreikį

Galimybės tinkamai pasislėpti mažina pasitraukimo poreikį

4. Gyventojų evakavimo organizavimas

Supažindinama su gyventojų evakavimo principais, taikomais gresiančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos metu. Paaiškinama, kaip organizuojamas gyventojų perkėlimas iš pavojingų teritorijų į saugesnes vietas, suteikiant jiems laikinąsias gyvenamąsias patalpas ir reikiamą pagalbą. Dalyviams pristatoma, kokių saugumo priemonių reikia imtis paliekant namus, kur yra gyventojų priėmimo ir surinkimo punktai ir kaip elgtis evakuacijos metu. Aptariami specifiniai evakuacijos klausimai, aktualūs 100 km spinduliu nuo Baltarusijos AE gyvenantiems dalyviams, kurie branduolinės avarijos atveju patektų į pavojaus zonas. Trumpai pristatomi savivaldybių gyventojų evakavimo organizavimo ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planai.

4-1.

Evakavimas vykdomas:

- Pėsčiomis.
- Transportu:
 - fizinių asmenų,
 - juridinių asmenų,
 - valstybės (savivaldybės).

Pavojinga teritorija

Saugi teritorija

GYVENTOJŲ EVAKAVIMAS – dėl gresiančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos organizuotas gyventojų perkėlimas iš teritorijų, kuriose pavojinga gyventi ir dirbti, į kitas teritorijas, laikinai suteikiant jiems gyvenamąsias patalpas.

○ ○ ○ ○

Logo of the Ministry of National Defence, Ministry of Emergency Situations, and the European Union.

4-2.

PASKELBUS GYVENTOJŲ EVAKAVIMĄ, BUS PATEIKTA INFORMACIJA:

Laikas, per kurį privaloma išvykti iš nesaugios teritorijos

Gyventojų, kurie neturi nuosavo transporto, evakavimo būdai

Gyventojų evakavimo punktai (gyventojų surinkimo punktai)

JEI BUS NURODYTA GYVENTOJAMS EVAKUOTIS

Kur evakuotis, kur yra gyventojų priėmimo punktai (asmenims, kurie evakuojasi nuosavu transportu)

Kokių saugumo priemonių imtis prieš paliekant namus

Kokiais keliais (evakavimosi maršrutais) vykti

○ ○ ○ ○

Logo of the Ministry of National Defence, Ministry of Emergency Situations, and the European Union.

4-3.

EVAKUACIJA BRANDUOLINĖS AVARIJOS ATVEJU

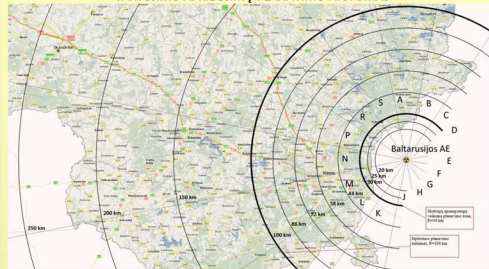
PER TARPINIŲ GYVENTOJŲ
EVAKAVIMO PUNKTĄ (TGEP)

Pasitelktu transportu:

1. iki TGEP – evakuojama savivaldybės (pasitelktomis) transporto priemonėmis;
2. nuo TGEP – iš kitų savivaldybių pasitelktomis transporto priemonėmis.

Nuosavu transportu
vykstantys gyventojai taip pat
privalo evakuotis per TGEP.

BALTARUSIŲS ATOMINĖS ELEKTRINĖS SKUBIŲ APSAUGOMŲJŲ VEIKSMŲ
PLANAVIMO ZONA, IŠPLĖSTINIO PLANAVIMO ATSTUMAS, MAISTO IR KITŲ PRODUKTŲ
VARTOJIMO APRIBOJIMŲ PLANAVIMO ATSTUMAS

○ ○ ○ ○

4-4.

GYVENTOJŲ EVAKAVIMO ORGANIZAVIMAS

- LR Vyriausybė tvirtina gyventojų evakavimo tvarkos aprašą.
- PAGD prie VRM koordinuoja gyventojų evakavimą.
- Savivaldybės meras priima sprendimą dėl gyventojų evakavimo.
- Gyventojų evakavimą savivaldybėse organizuoja savivaldybių ekstremaliųjų situacijų operacijų centrai.

○ ○ ○ ○

4-5.

KĄ DARYTI, JEIGU NURODYTA EVAKUOTIS

Pasiimkite
būtiniausius reikmenis,
kurių jums gali prireikti
evakuojantis ir apsistojus
kitoje vietoje.

Persirenkite
drabužiais, kurie suteiks
tam tikrą apsaugą (ilgos
kelnės, neperšlampama
striukė, guminiai batai,
kepurė).

Išvažiuoti pasirinkite
rekomenduojamus kelius,
nebandykite sutrumpinti
kelio, nes kiti keliai gali
būti užblokuoti.

Būkite atsargūs
važiuodami tiltais ir
viadukais, nesustokite
po aukštosios įtampos
elektros laidais.

○ ○ ○ ○

5. Išvykimo krepšys ir jo komplektavimas

Renginio metu naudojamas sukomplektuotas išvykimo krepšys kaip praktinė mokomoji priemonė, skatinanti dalyvių įsitraukimą. Dalyviams siūloma patiems pabandyti susidėti išvykimo krepšį, nuspręsti, kokie daiktai yra svarbiausi, ruošiantis trumpalaikiai arba ilgalaikiai evakuacijai, atsižvelgiant į pasirenkamą ekstremaliosios situacijos ar įvykio scenarijų. Pristatomos išvykimo krepšio komplektavimo ypatybės, pademonstruojami daiktai ir jų panaudojimo galimybės. Supažindinama su mobiliuoju programėlyje LT72 pateiktomis rekomendacijomis, kaip tinkamai sukomplektuoti išvykimo krepšį, kokius daiktus būtina turėti, o kokie yra rekomenduotini. Aptariami išvykimo krepšio komplektavimo skirtumai šiltuoju ir šaltuoju metų laiku bei primenama apie būtinybę peržiūrėti ir atnaujinti jo turinį.

5-1.

IŠVYKIMO KREPŠYS

Įvairių formų ir pavidalų: dėžė, maišas, kuprinė ir pan.

Laikomas įvairiose vietose: sandėlyje, garaže, automobilyje, spintoje ir pan.

Svarbiausia – laikyti visiems šeimos nariams gerai žinomoje vietoje.

Patogiau ir praktiškiau – kiekvienam šeimos nariui.

Bent du kartus per metus patikrinti ir esant reikalui atnaujinti jo turinį: prieš šaltąjį ir šiltąjį sezoną.

Neatidėlioti – pasiruošti dabar.

PRISILAUKIMO APSAUGOS
DIEGLIUBIMO
DEPARTAMENTO IR PIRE
VIEŠININKŲ
MINISTERIJA

VIEŠASIS KARIŲ
MINISTERIJA

Finansuoja
Europos Sąjunga

6. Šeimos plano parengimas

Dalyviai supažindinami su pagrindinėmis rekomendacijomis, kaip tinkamai pasiruošti galimoms nelaimėms ir kaip sudaryti šeimos veiksmų planą. Paaškinama, kaip iš anksto numatyti veiksmus ir priemones, galinčias padėti skubiai palikti pavojingą vietą bei apsisaugoti nuo galimų grėsmių. Akcentuojama šeimos plano svarba ir paaškinama, kaip paskirstyti šeimos narių pareigas ir atsakomybes, kad kiekvienas žinotų savo vaidmenį. Pabrėžiama, kad iš anksto apsvarstyti veiksmai gali sumažinti stresą ir padėti tinkamai elgtis kritinėmis aplinkybėmis.

6-1.

6-2.

7. Pirmosios pagalbos teikimas

Renginio dalyviai supažindinami su pagrindinėmis pirmosios pagalbos teikimo taisyklėmis ir veiksmais ekstremaliųjų situacijų metu. Paaiškinama, kaip:

- 1** įvertinti situaciją ir pavojus, nepasimesti kritinėmis aplinkybėmis;
- 2** tinkamai iškviešti greitąją medicinos pagalbą, praktikuoti situacijas, kaip atsakyti į klausimus apie nukentėjusiojo būklę, aiškiai ir tiksliai pateikti informaciją Bendrojo pagalbos centro operatoriui;
- 3** atlikti pradinį gaivinimą, įskaitant krūtinės spaudimus ir įpūtimus;
- 4** reaguoti į užspringimą, atpažinti simptomus ir imtis tinkamų veiksmų;
- 5** stabdyti kraujavimą, ypač esant stipriam kraujavimui iš stambiųjų kraujagyslių, naudojant tinkamas pirmosios pagalbos priemones ir būdus (pvz., pirminis spaudimas, tvarstymas).

Rekomenduojama sudaryti galimybę dalyviams praktiškai atlikti pirmosios pagalbos teikimo veiksmus, kad jie įgytų pasitikėjimo ir jaustųsi pasiruošę reaguoti ir teikti pagalbą.

7-1.

PIRMOSIOS PAGALBOS TEIKIMAS

ĮVERTINKITE SITUACIJĄ:
Prieš prisiartindami prie nelaimės vietos, įvertinkite aplinkos pavojų:

- sau;
- šalia esantiems žmonėms;
- nukentėjusiajam.

GALIMI APLINKOS PAVOJAI:

- sproginimas;
- ugnis;
- elektros srovė;
- kulkos;
- dujos;
- transporto eismas;
- gilus vandens telkinio dugnas;
- nuodingosios medžiagos;
- degalų nuotėkis ir kt.

PRIGLAUBTOS APVALGOS
IR CELEBIRNIO
DEPARTAMENTO VIEŠASIS
VYKIOSIŲ RINKIMŲ
MINISTERIJAUS

VYKIOSIŲ RINKIMŲ
MINISTERIJAUS

Finansuoja
Europos Sąjunga

7-2.

KAIP IŠKVIESTI GREITĄJĄ MEDICINOS PAGALBĄ?

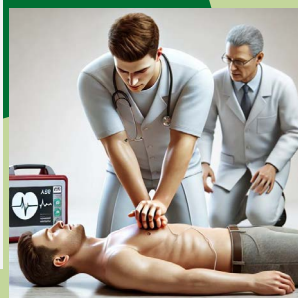
- Skambinkite skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112 (numeris vienodas visoje Europoje).
- Įvardinkite, kur atvykti greitajai medicinos pagalbai – nurodykite rajoną, gatvę, adresą.
- Nurodykite kitus orientyrus, pvz., išskirtinius greta esančius pastatus ar kitus objektus.
- Informuokite, ar nukentėjusieji sąmoningi, ar kvėpuoja.
- Kalbėkite ramiai ir aiškiai. Nepadėkite ragelio, kol neleis operatorius – pokalbį turi baigti pagalbos tarnybos dispečeris.

7-3.

PRADINIS GAIVINIMAS

- Greitai įvertinkite situaciją ir galimus pavojus.
- Atsargiai patapšnokite per pečius ir garsiai paklauskite: „Kaip jaučiatės?“.
- Jei nukentėjusysis nereaguoja, t. y. yra praradęs sąmonę, skambinkite skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112.
- Kviesdami GMP, paprašykite atvežti išorinį automatinį defibriliatorių.

7-4.

PRADINIS GAIVINIMAS

1. Paguldykite nukentėjusį ant nugaros.
2. Atverkite nukentėjusiojo kvėpavimo takus: dviem pirštais pakelkite smakrą, kitos rankos delną uždėkite ant kaktos ir atloškite galvą. Stebėkite, klausykite ir bandykite pajusti kvėpavimą (apie 10 sekundžių).
3. Jei nukentėjusysis nekvėpuoja ar nesate tikras dėl jo kvėpavimo, pradėkite gaivinti: atlikite 30 krūtinės paspaudimų 100 kartų per minutę dažniu (atitinka skaičiavimą „ir viens, ir du, ir viens, ir du...“).

7-5.

UŽSPRINGIMAS

- Įtarę užspringimą, nukentėjusiojo klauskite: „Ar jūs užspringote?“ „Ar galite kalbėti?“. Jei kvėpavimo takai visiškai užkimšti, žmogus kalbėti negalės.

SVARBU

- Jeigu nukentėjusysis gali kalbėti ir kosėti, nieko nedarykite.
- Jei nukentėjusysis negali kalbėti ir kosėti, 5 kartus stuktelėkite per nugarą į tarpumentę. Jei tai nepadeda, 5 kartus spustelkite viršutinėje pilvo srityje (atlikite Heimlich'o manevrą).

7-6.

KRAUJAVIMO STABDYMAS

- 1 Spauskite rankomis kraujuojančią vietą.

- 2 Užsidėkite pirštines, uždekite tvarstį ir spauskite rankomis.

- 3 Uždekite turniketą.

Apsukite

Užveržkite

Užfiksuokite

Užrašykite laiką

8. Mobiliosios programėlės LT72 pristatymas

Pristatoma mobilioji programėlė LT72, skirta svarbiai ir aktualiai informacijai apie pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms lengvai ir greitai pasiekti. Mobilioji programėlė pritaikyta asmenims su negalia. Dalyviams paaiškinama, kaip programėlę atsisiųsti ir įsidiegti į savo išmanųjį įrenginį, nepriklausomai nuo naudojamos operacinės sistemos (*iOS* ar *Android*). Taip pat sudaroma galimybė praktiškai išbandyti programėlės funkcijas ir supažindinama su jos teikiamais privalumais, ieškant reikalingos informacijos. Programėlėje pateikiamas nuolat atnaujinamas priedangų, sirenų, evakuacijos (gyventojų surinkimo) punktų ir kolektyvinės apsaugos statinių žemėlapis, pasirengimo žingsnių algoritmas ir žinių patikrinimo testas.

8-1.

MOBILIOJI PROGRAMĖLĖ LT72

PASIRUOŠK netikėtoms situacijoms ir APSAUGOK save ir savo artimuosius!

LT72

ŽINOJIMAS SAUGO!

Nedelsk, parsisiųsk dabar:

Google Play | App Store

PARLAIMINIS APSAUGOS IR CIVILINIŲ SAUGOS ŠVIETIMO IR PIRMOJOS PATAIKYMO VIEŠOSIOS REIKALŲ MINISTERIJA
VIEŠOSIOS REIKALŲ MINISTERIJA
Finansuoja Europos Sąjunga

8-2.

MOBILIOJI PROGRAMĖLĖ LT72

Pasirengimui ekstremaliosioms situacijoms skirta mobilioji programėlė LT72 jau pasiekiami „Google Play“ ir „App Store“ el. parduotuvėse!

Tikime, kad ji taps patogių įrankiu, kuris padės gyventojams iš anksto pasiruošti netikėtoms situacijoms ir greitai reaguoti ekstremaliųjų įvykių metu.

KETURIŲ ŠLUOKSNIŲ INTERAKTYVUS ŽEMĖLAPIS, kuriame:

- artimiausios priedangos (oro pavojaus atveju),
- kolektyvinės apsaugos statiniai (saugiam apsisostijimui),
- gyventojų surinkimo punktai (evakuacijos atveju),
- vietos, kur girdėsite perspėjimo sirenas.

VEIKSMŲ ALGORITMAI, kaip elgtis: oro pavojaus (pvz., karo grėsmė), branduolinius avarijos atvejais, kitų stichinių nelaimių metu.

Pasirengimo galimoms grėsmėms **ŽINIŲ TESTAS** (trijų lygių).

IŠVYKIMO KREPSIO būtinų turėti daiktų sąrašas.

Edukacinė **VAIZDO MEDŽIAGA**.

PERSPĖJIMO PRANEŠIMO funkcionalumas bus integruojamas į kuriamą daugialkanalę Gyventojų informavimo ir perspėjimo sistemą. Atsisiuntus programėlę į mobilųjį telefoną, planuojama, kad bus galima gauti ir perspėjimo pranešimą apie gresiantį pavojų.

PARLAIMINIS APSAUGOS IR CIVILINIŲ SAUGOS ŠVIETIMO IR PIRMOJOS PATAIKYMO VIEŠOSIOS REIKALŲ MINISTERIJA
VIEŠOSIOS REIKALŲ MINISTERIJA
Finansuoja Europos Sąjunga

8-3.

LT72 - Google Play:

8-4.

LT72 - App Store:

III. APIBENDRINIMAS

Šis gidas padeda bendruomenių lyderiams nuosekliai organizuoti švietimo renginius, perduoti praktines žinias ir stiprinti bendruomenių pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms. Bendruomenių lyderiai atlieka ypač svarbų vaidmenį užtikrindami, kad civilinė sauga būtų ne tik institucijų, bet ir kiekvieno žmogaus atsakomybė. Jų iniciatyvos, gebėjimas burti žmones ir perteikti aiškia, suprantamai pateiktą informaciją padeda bendruomenės nariams geriau suvokti galimas grėsmes ir tinkamai pasirengti įvairioms ekstremaliosioms situacijoms. Lyderiai gali paskatinti gyventojus susikurti šeimos planus, pasiruošti išvykimo krepšį, patikrinti, kur yra artimiausios priedangos, ir išmokti naudotis svarbiausiomis priemonėmis. Kuo daugiau žmonių bus įtraukti ir informuoti, tuo stipresnis bendras bendruomenės atsparumas.

Bendruomenių lyderiai turėtų mokyti gyventojus naudotis patikimais informacijos šaltiniais, kad jie galėtų nuolat atnaujinti žinias ir rasti atsakymus į iškilusius klausimus. Daug naudingos praktinės ir nuolat atnaujinamos informacijos galima rasti interneto svetainėje www.lt72.lt ir mobiliuojuose programėse **LT72**. Šie šaltiniai padeda greitai susipažinti su rekomendacijomis, išmokti reaguoti pavojingose situacijose ir sekti naujausias civilinės saugos gaires. Reguliarus informacijos naudojimas ir dalijimasis ja padeda bendruomenėms būti pasirengusioms, saugioms ir atsparioms.

